

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Kutnie wyrokiem zaocznym z dnia 17 października 2017 r. w sprawie o sygn. akt I C 824/17 zasądził od pozwanej M. M. na rzecz powodów G. C., A. Z. i A. G. solidarnie kwotę 3.405,67 wraz z umownymi odsetkami w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 11 kwietnia 2017 roku do dnia zapłaty. W pozostałym zakresie Sąd oddalił powództwo. Ponadto Sąd Rejonowy w Kutnie zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 1.281,54 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd pierwszej instancji dokonał następujących ustaleń faktycznych.

W dniu 18 kwietnia 2016 r. pozwana M. M. zawarła z A. Z., A. G. i G. C. prowadzącym działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej pod firmą: A. Z., A. G., (...) spółka cywilna z siedzibą w T. umowę pożyczki gotówkowej, której przedmiotem było udzielenie pozwanej pożyczki gotówkowej w kwocie 5 090 zł na okres od dnia 25 lutego 2016 roku do dnia 25 lutego 2018 roku. Całkowitą kwotę do zapłaty określono na 5 634,68 zł, płatną w miesięcznych ratach, natomiast kwotę pożyczki określono na 3 000 zł i wg umowy kwota ta stanowiła kapitał pożyczki udostępniony pozwanej, koszt pożyczki wynosił zaś 2 634,68 zł i stanowił sumę kwoty prowizji w wysokości 2 090 zł oraz kwoty odsetek należnych za cały okres obowiązywania umowy w wysokości 544,68 zł. W umowie wskazano, że rzeczywista roczna stopa oprocentowania ((...)) wynosi 96,81 % w stosunku rocznym.

Pożyczka była oprocentowana w wysokości zmiennej stopy procentowej stanowiącej w stosunku rocznym dwukrotność odsetek ustawowych uregulowanych w art. 359 § 2 k.c. Niespłacenie raty pożyczki w całości lub w części w terminie powodowało uznanie niespłaconej kwoty za zadłużenie przeterminowane, od którego pobierane były odsetki według zmiennej stopy procentowej, stanowiącej w stosunku rocznym dwukrotność odsetek ustawowych za opóźnienie uregulowanych w art. 481 § 2 k.c.

Pożyczkodawca w dniu zawarcia umowy przekazał pozwanej kwotę 3000 zł.

W związku z brakiem spłaty pierwszej raty powodowie wzywali pozwaną do zapłaty, jednakże w związku z bezskutecznością podjętych działań powodowie pismem z dnia 2 czerwca 2016 roku dokonali wypowiedzenia warunków umowy pożyczki z zachowaniem 30 dniowego terminu. W okresie wypowiedzenia pozwana nie uregulowała żadnych zaległości, dlatego w dniu 21.07.2016 r. pożyczka stała się wymagalna w całości.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd pierwszej instancji uznał powództwo za częściowo zasadne.

Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo co do kwoty 3.405,67 zł, na którą złożyło się: 3.000 zł udzielonej pożyczki oraz 405,67 zł odsetek wskazanych w pozwie. O odsetkach Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c.

W pozostałym zakresie Sąd Rejonowy powództwo oddalił.

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że żądanie powodów co do kwoty 2.090 zł tytułem prowizji jest niedopuszczalne, ponieważ postanowienia łączącej strony umowy pożyczki w tym zakresie zmierzały do obejścia prawa, to jest przepisów dotyczących odsetek maksymalnych – art. 359 § 2¹ i § 2² k.c., dlatego też należało uznać je za nieważne w świetle art. 58 § 1 k.c.

Ponadto Sąd Rejonowy wskazał, iż pożyczkobiorca w umowie w sposób niejasny posługiwał się sformułowaniem kwoty pożyczki używając do kwoty 5 090 zł określenia całkowitej kwoty pożyczki. Umowa pożyczki jest zaś umową realną do zawarcia, której wymagane jest, oprócz zgodnych oświadczeń woli stron, również wydanie rzeczy tj. przekazanie określonej w umowie kwoty pożyczki. W przedmiotowej sprawie pozwanej przekazano natomiast kwotę 3 000 zł, przeniesienie większej ilości pieniędzy na pozwaną miało jedynie charakter pozorny. Natomiast zgodnie z art. 83 § 1

k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Tak więc i na tej podstawie powód nie mógł domagać się zwrotu kwoty pożyczki w wysokości większej, niż rzeczywiście została udzielona.

Apelację od powyższego wyroku wnieśli powodowie, zaskarżając go w części, to jest:

- w zakresie punktu 1. wyroku, w związku z zasądzeniem kwoty mniejszej o 2.090 zł,
- w zakresie punktu 4. wyroku, w części dotyczącej nieorzeczenia o całości kosztów postępowania należnych powodom.

Apelujący zaskarżonemu wyrokowi zarzucili:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

1. art. 385¹ k.c. przez nieprawidłowe przyjęcie, że postanowienia umowy pożyczki dotyczące prowizji są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interes pozwanego, a tym samym nie wiążą strony pozwanej,
2. art. 720 § 1 k.c. przez uznanie, że pozwana jest obowiązana do zwrotu kwoty pożyczki mniejszej, a nie takiej samej kwoty jaką otrzymała w wyniku zawartej umowy,
3. art. 5 pkt 6 oraz art. 30 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. 2016 r., poz. 1528) przez jego niezastosowanie i w efekcie nieprawidłowe uznanie, że zastrzeżenie przez pożyczkodawcę prowizji jest sprzeczne z ustawą;

II. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

1. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego, a tym samym nieprawidłowe przyjęcie, że kwota prowizji nie może być zaliczona do kwoty pożyczki.

W konkluzji apelujący wnieśli o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów dodatkowo kwoty 2.090 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od 11 kwietnia 2017 roku do dnia zapłaty wraz

z kosztami procesu w pełnej wysokości, w tym kosztami zastępstwa procesowego oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, przed Sądem drugiej instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja powodów okazała się bezzasadna i jako taka podlegała oddaleniu w całości.

Na wstępie trzeba zaznaczyć, że w postępowaniu uproszczonym zgodnie z art. 505⁹ § 1¹ k.p.c. apelację można oprzeć tylko na zarzutach naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, bądź naruszenia przepisów postępowania, jeżeli mogło ono mieć wpływ na wynik sprawy. Jak wynika z art. 505¹³ § 2 k.p.c., jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, uzasadnienie wyroku powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Zdaniem Sądu Okręgowego wyrok Sądu Rejonowego w zaskarżonej części odpowiada prawu i jako taki musi się ostać. Podniesione przez apelujących zarzuty nie zasługują na uwzględnienie. Sąd Okręgowy podziela zarówno ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji i przyjmuje je jako własne, jak i dokonaną ocenę prawną.

W pierwszej kolejności rozważeniu podlegały zarzuty dotyczące dokonanych przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych oraz naruszenia przepisów proceduralnych, albowiem ocena prawidłowości zastosowanych przepisów prawa materialnego może zostać dokonana jedynie po uprzednim stwierdzeniu, że ustalenia faktyczne zostały dokonane w oparciu o poprawnie zastosowane przepisy prawa procesowego.

Podniesiony przez powodów zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. był całkowicie chybiony, ponieważ skarżący w istocie nie zarzucali Sądowi Rejonowemu przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów. Dla skuteczności podniesionego zarzutu nie jest też wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena Sądu (zob. wyrok SA w Poznaniu z 21.05.2008 r., I ACA 953/07, LEX nr 466440). Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu na podstawie tego materiału dowodowego dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona. Skarżący na takie uchybienia nie wskazał.

Wskazać należy, że zarzut powodów dotyczył nieprawidłowego zastosowania przepisów bądź ich niewłaściwej wykładni (art. 720 k.c. oraz ustawy o kredycie konsumenckim), a tego rodzaju zarzuty należy uznać za zarzuty naruszenia prawa materialnego, do których Sąd Okręgowy odniesie się w dalszej części uzasadnienia. Sąd Okręgowy zwraca uwagę, że wyliczenia kwoty należnej powodom nie miały związku z oceną dowodów, lecz z oceną prawną.

Przechodząc do zarzutów apelacyjnych dotyczących prawa materialnego, Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że zarzut naruszenia art. 385¹ k.c. był nietrafiony. W odniesieniu do argumentacji skarżących trzeba podkreślić, że podstawową przyczyną stwierdzenia nieważności postanowień umowy pożyczki w zakresie prowizji było to, że zostały one przez Sąd I instancji uznane za zmierzające do obejścia prawa – przepisów o odsetkach maksymalnych. Jedynie dodatkowo Sąd Rejonowy wskazał, iż do przedmiotowej umowy pożyczki mają zastosowanie przepisy o niedozwolonych klauzulach umownych, a przewidziane w umowie opłaty są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interesy konsumenta. Bez wątpliwości wysokość tych opłat, zarówno prowizji, jak i kosztów wezwań oraz czynności windykacyjnych, była rażąco wygórowana, a także nieadekwatna do rzeczywiście poniesionych przez powodów kosztów. Zatem w ocenie Sądu Okręgowego, Sąd Rejonowy nie naruszył przepisów o klauzulach niedozwolonych, jednak nawet gdyby przychylić się do stanowiska skarżących, to i tak nie miałyby to wpływu na rozstrzygnięcie, bowiem postanowienia dotyczące prowizji, której zapłaty domagają się powodowie, zostały uznane za nieważne na podstawie art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 359 k.c.

Zdaniem Sądu Okręgowego zarzut naruszenia art. 720 § 1 k.c. również nie mógł się ostać.

Zgodnie z powołanym przepisem przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko, co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Ustawodawca wyraźnie przesądził o istnieniu bezpośredniego związku między kwotą udzielonej pożyczki a kwotą, do zwrotu, której obowiązany jest pożyczkobiorca. W ocenie Sądu Okręgowego nie ulega żadnej wątpliwości, że kwotą pożyczki w niniejszej sprawie było 3.000 zł. Wskazuje na to treść umowy, w której wprost wskazano, że „całkowita kwota pożyczki wynosi: 3.000 zł i stanowi kapitał pożyczki udostępniony pożyczkobiorcy” (§ 1 umowy). W umowie tej wskazano, że suma 5.634,68 zł to suma całkowitej kwoty pożyczki oraz całkowitego kosztu pożyczki. W § 10 również wskazano, że całkowity koszt pożyczki wynosi 2.632,68 zł i stanowi sumę kwoty prowizji w wysokości 2.090 zł, kwoty odsetek w wysokości 544,68 zł. Jest zatem jasne, że żądana przez powodów kwota ponad te 3.000 zł nie stanowiła przedmiotu pożyczki, lecz dodatkowe koszty pożyczki. W konsekwencji na podstawie art. 720 k.c. pozwana była obowiązana do zwrotu jedynie 3.000 zł.

Pozostałe postanowienia umowne, zobowiązujące pozwaną do ponoszenia kosztów związanych z pożyczką, należało ocenić z punktu widzenia zgodności z prawem, w szczególności

z art. 58 § 1 k.c., który przewiduje, że nieważna jest czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy oraz z art. 58 § 2 k.c., w myśl którego nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Nadto wymagało rozważenia, czy owe postanowienia są zgodne z przepisami dotyczącymi odsetek

maksymalnych – art. 359 k.c., jak również czy nie stanowią niedozwolonej klauzuli umownej, o której mowa w art. 385¹ i n. k.c. Zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Sąd Okręgowy, podobnie zresztą jak Sąd Rejonowy, nie kwestionuje okoliczności podnoszonej przez powodów z powołaniem się na ustawę o kredycie konsumenckim, że byli uprawnieni do uzgodnienia z pożyczkobiorcą prowizji za udzieloną pożyczkę. Jednak z całą mocą trzeba podkreślić, iż tego rodzaju uzgodnienia nie mogą być sprzeczne z prawem ani zmierzać do obejścia prawa. Tymczasem w niniejszej sprawie Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił, że postanowienia umowne ustalające wysokość kosztów pożyczki na kwotę 2.634,68 zł zmierzają do obejścia prawa, a mianowicie przepisów o odsetkach maksymalnych. Warto przypomnieć, że zgodnie z art. 359 § 2¹ k.c. maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego. Sąd Okręgowy dodatkowo wskazuje, że postanowienia umowne kształtujące w sposób tak rażąco niewspółmierny obowiązki pożyczkodawcy i pożyczkobiorcy są niezgodne z zasadami współżycia społecznego i nie mają ekonomicznego uzasadnienia. Nie można bowiem uznać za właściwe ponoszenie przez pożyczkobiorcę, poza obowiązkiem zapłaty odsetek, kosztów pożyczki, które wynoszą ponad 85% kwoty udzielonej pożyczki.

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że apelacja strony powodowej stanowi jedynie nieskuteczną polemikę z prawidłowymi ustaleniami i z trafnym rozstrzygnięciem Sądu Rejonowego.

Orzeczenie Sądu Rejonowego w przedmiocie kosztów procesu również należało uznać za prawidłowe, ponieważ było ono adekwatne do rozstrzygnięcia w przedmiocie głównego żądania powodów.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację, jako bezzasadną.